

Prusija daje ljudstvu pravice.

Ni še dolgo, kar se je nemški državni kancelar Bethmann-Hollweg, ki je obenem tudi pruski ministrijski predsednik, izrekel za to, da se na Pruskem razširijo ljudske pravice in sicer rednim putem, to je: potom državnega zbora. Odločno je odklonil nasilno pot, takozvani oktroi, ki izključujejo sodelovanje ljudstva pri postavljanju. Da bi nihče ne dvomil na njegovih besedah, je storil za velikonočne praznike nemški cesar in pruski kralj Viljem svojim Prusom iste obljube kakor njegov ministrijski predsednik. V javnem oklicu na prusko ljudstvo zaukazuje, da se mora volilna pravica za prusko poslansko zbornico razširiti, postati neposredna in tajna, in da morajo tudi v gospodsko zbornico priti zastopniki iz vseh poklicev in stanov. Kraljevo velikonočno pismo bode gotovo razveselilo vse Pruse, le Poljaki bodo pogrešali v njem besede, ki bi njim zajamčile tudi njih narodne pravice.

V očigled takih razveseljivih pojavov se pač moramo čuditi, da še sedanje avstrijsko ministristvo vedno ne skliče našega državnega zbora, kjer bi naši ljudski zastopniki lahko svobodno in neovirano razglasili želje in pritožbe avstrijskega prebivalstva.

Tedenske novice.

Velikonočne pobožnosti v mariborski stolnici. V letošnjem velikem tednu so se vršile običajne pobožnosti kakor druga leta. Stolna cerkev je bila izvanredno dobro obiskana. Med obiskovalci je bilo tudi mnogo častnikov in vojakov. Med častilci svetega križa smo veliki petek opazili tudi najvišje vojaške dostojanstvenike. Popoldne ob petih je imel profesor dr. Anton Medved zadnjo postno pridigo. V soboto ob šestih zvečer se je obhajalo vstajenje. Procesija pa letos ni šla okoli stolnice, ampak je bila vsled izvanrednih razmer samo v cerkvi. Vodili so jo, noseč Najsvetejše, prevzvišeni nadpastir sam. Velikonočno nedeljo je bila ob desetih pontifikalna slovesna sv. maša. Njih Ekselence ob navzočnosti vojaških in drugih zastopnikov raznih uradov. Mnogoštevilni verniki so prejeli po sv. maši od prevzvišenega Nadpastirja papežev blagoslov. Kakor veliki teden, je bilo posebno med slovesno službo božjo v nedeljo prav izbrano petje, kakoršno se le malokje sliši.

Mili darovi v živežu za najpotrebnejše med ubožci. V sled prirske prošnje našega premilostnega Nadpastirja z dne 8. marca 1917 so požrtvovalni prebivalci Lavantinske škofije spet pokazali svoje usmiljeno srce ter so radi stradalajočim ubožcem prepustili živeža, kolikor so ga mogli sami utrpeli. Nabralo se je približno: 750 kg povenjenega mesa in klobas, 900 kg slanin in masti, 20 kg masla, 1000 kg kislega zelja, 31 kg graha, 7129 kg fižola, 19 kg svežega sadja, 300 kg suhega sadja, 28.388 jaje in lepa svota denarja. — Ta živila dobi 24 rudokopnih in tovarniških podjetij na Štajerskem za svoje mnogoštevilne delavce, ki izdelujejo to, kar je v obrambo domovine neobhodno potrebno. Razen tega je bilo za veliko noč obdarovanih do 700 mariborskih družin s primerno pisanko.

Duhovniška vest. Č. g. Franc Schreiner, kaplan v Zalcu, je bil na velikonočni ponedeljek dne 9. aprila umeščen na župnijo St. Ilj pri Velenju.

Pohvalno priznanje. Graško vojaško poveljstvo je izreklo vlč. g. monsignorju vojaškemu superiorju Antonu Jaklič za njegovo požrtvovalno službovanje tekom vojske svoje pohvalno priznanje.

Težko peracijo je pred dnevi prestal v Gradcu vojni kurat in duhovnik Lavantinske škofije, č. g. Josip Vračko. Sledaj je bil izven nevarnosti.

Iz pošte. Poštna aspirantinja Ana Sevnik je dobila mesto poštno odpravitelje v St. Vidu pri Ptuj.

Iz davčne službe. Računski oficijal Jožef Majhen je imenovan za računskega revidenta 9. činovnega razreda.

Krepka beseda poslanca Stranskega. Olomuški list „Pozor“ poroča: Poslanec dr. Adolf Stranšký zahteva v posebni vlogi na justično ministristvo, da naj justični minister da po državnem pravdniku obtožiti nekatero imenoma navedene nemškonalne poslance veleizdaje, katero so zagrešili s tem, da so skušali pregovoriti ministre, da naj prelomijo ustavo ter protustavnim putem odločijo cele dežele od monarhič. Dr. Stranšký pričakuje, da bo imel justični minister toliko poguma, da bo ščitil ustavo države in nastopil proti načelstvu nemškega Nationalverbanda. Kot priče se naj zaslišijo najvišji dvorjani princ Hohenlohe, cesarski namestnik na Moravskem baron Heinold, notranji minister Handel, bivši ministrijski predsednik Körber in sedanji ministrijski predsednik grof Clam-Martinic.

Berivo za vojake. Iz bojišča se nam piše: Povsod se ustanavljajo vojni domovi za vojake. Tudi naš 97. polk ne sme zaostati za drugimi, zato bode-

mo pa tudi mi ustanovili vojni dom za vojake 97. pešpolka, da se bodo po trudapolnem življenju v strelskih jarkih mogli odpočiti nekoliko dni v novem vojnem domu. Prosimo torej dobrosrčno slovensko ljudstvo, da pošlje za naš vojni dom slovenskih časopisov, knjig in iger, ki bodo služile v razvedrilo in zabavo pogumnim sinovom slovenskega naroda. V našem polku služijo vojaki so iz vseh slovenskih pokrajin: iz Primorskega, Notranjske na Kranjskem, Istre in Štajerskega, zato naj prispeva tudi vsak Slovenec in Slovenka s kakim darom. Vojaki bodo za vsako tudi najmanjšo darilce hvaležni in se bolj hkrabro branili mlo nam domovino. Vsi darovi naj se pošiljajo na sledeči naslov: C. in kr. poveljstvo pešpolka št. 97, vojna pošta 638.

Molitveniki za naše vojake. Naš cesar je zaukazal, da dobi vsak vojak, ako si želi, molitvenik v svojem materinem jeziku in sicer brezplačno in na stroške vojaške uprave.

Slovenski vojaki na fronti za Brežice. Iz bojišča se nam piše: Podpisani slovenski fantje od 20. lovškega baona, 1. stotnije, pošiljamo slovenskim posrečencem po potresu mali znesek. Obenem izrazimo naše srčno sočutje in pošiljamo Posavčanom iskrene pozdrave: Nadlovec Alojzij Zornik 1 K; podlovec Jožef Prelesnik 2, Aleš Kremljak 2, Jožef Boha 2, Martin Uranjek 2, Vencel Auer 1, Karel Adler 1, Franc Čagran 1, Jožef Fleck 1, Stefan Avgustin 2; patroljovodje Franc Veis 2, Nasim Paulovič 1, Rudolf Gajšek 3, Franc Trofenik 1, Rudolf Padovan 1, Ivan Rihtarič 1.20, Franc Sorec 1, Ivan Laponja 1, Franc Fon 1, Jožef Žagar 2, Jožef Florijanc 2, Ivan Kunst 1, Alojz Jergolič 1, Anton Hudovernik 1; lovci: Alojz Saboti 5, Franc Češarek 5, Karel Milvič 4, Anton Božič 2, Edvard Maurič 3, Franc Stražišnik 2, Jožef Znidarič 2, Martin Crnuta 2, Maks Jurič 2, Alojz Kamin 1, Franc Lukan 1, Franc Rožman 1, Ivan Dobravec 1, Karel Staube 1, Alojz Kvaritč 2, Alojz Črešnovar 2, Franc Cerkvenik 1, Anton Batista 1, Anton Puntar 1, Mat. Jančar 1, Mihael Frlež 1, Alojz Muraus 1, Ivan Čeh 1, Ignac Zupančič 2, Ivan Fian 1, Ignac Pevec 2, K. Luterschmid 5, Ferdinand Schögl 2; patroljovodja Jožef Blagonja 2 K; skupaj 91 K 20 v. Kakor se po časopisih čita, je okolica bolj potrebna pomoči, kot Brežice. Zato namenimo ta dar za najpotrebnejše ponesrečence v brežiški okolici. — Slava požrtvovalnim slovenskim junakom!

Nov poletni čas. Štajersko cesarsko namestništvo razglašja: Slično kakor v lanskem letu bo tudi letos za dobo od 16. aprila do 17. septembra upeljan nov poletni čas in sicer za vso Avstrijo in za vse ozemlje, ki se nahaja pod avstrijsko upravo. Vse javne in tudi zasebne ure se morajo pomakniti dne 16. aprila zjutraj ob 2. uri za eno uro naprej, dne 17. septembra ob 3. uri zjutraj pa za eno uro nazaj. Prebivalstvo se opozarja, da spremeni temu primerno tudi svoje zasebne ure, da ne bo trpelo škode zaradi morebitne zamude sodnijskih obravnav, vlakov, šol itd.

Prošnje za oprostitev črnovojnikov se od dne 10. aprila naprej morajo vlagati pri občinskih uradih in ne več pri okrajnih glavarstvih ali vojaškem poveljstvu. Več o tem v prihodnjem „Slovenskem Gospodarju.“

Vpoklic letnikov 1891—1872 deloma preložen. Kakor je bilo razglašeno, bi morali v letih 1891 do vstevši 1878 rojeni črnovojniki dne 16. aprila k vojakom, v letih 1877 do 1872 rojeni črnovojniki dne 2. maja. Sedaj je pa vpoklic preložen v toliko, da gredo letniki 1891 do vstevši 1887 dne 16. aprila k vojakom, letniki 1886 do vstevši 1872 pa še le dne 14. maja.

Osem sinov v vojski. Cerkveni ključar J. Rižnik v Breznu ob Dravi ima osem sinov v vojski. Vsi so hvala Bogu še zdravi. Častitamo vrlemu slovenskemu očetu, ki je toliko daroval za avstrijsko domovino!

Potres na Kranjskem in Hrvaškem. Dne 10. aprila popoldne ob 3. uri so občutili na Kranjskem in Hrvaškem precej močen potresni sunek, zlasti južno od Brežice in v zagrebški okolici. Iz došlih kratkih poročil se sodi, da potres ni nikjer povzročil kakšne škode.

Gospodarske novice.

Težave spomladanskega obdelovanja polja. — Zadnje dni je nastopilo zopet skrajno slabo vreme. Delo na poljih in v vinogradih je zopet najmanj za cel teden zadržano. Kmetje so si v velikih skrbih, kaj bo letos z obdelovanjem polja, kaj bo s pridelki, in kaj bo prihodnje leto. Dolžnost vlade in vseh javnih činiteljev je, da se preteča nevarnost odpravi in da se delo na poljih vsaj za silo opravi. Kot stari prijatelj kmetkega stanu in kot zvesti državljani pozivamo vlado in vojaško upravo, da dovoli črnovojnikom čimprej obširnih dopustov, da se preskrbi vsaj nekaj semenskega krompirja ter da kmetom na razpolago dovolj vojaških konj za vprego. Sedaj še ni vse zamujeno, radi tega bo treba storiti takoj pri-

mernih korakov, da kmetstvo ljudstvo ne bo prepuščeno v teh resnih časih svojim preskromnim močem.

Banka in kmet. Blagovni oddelek neke velike dunajske banke je vprašal vlado, ali sme nadaljevati blagovno trgovino. Vlada je odsvetovala. Iz tega se razvidi, da je proces proti depozitni banki, ki je odkril veliko vojno oderuštvo, vendar dobro učinkoval. Večina bank si je med vojsko ustanovila takozvane blagovne oddelke ter začela pridno trgovati z industrijskimi in kmetiskimi pridelki. Blagovni oddelki nekaterih bank trgujejo z vinom, spehom, konzervami kakor kaka zadruga ali blagovni trgovci. Za kmete in kmetstvo zadrugištvo je velika nevarnost, da postane veliki kapital še bolj gospodar njegovih pridelkov, kakor je to bilo pred vojsko, za to se naj kmet drži svojih zadrug in brani njih neodvisnost nasproti bankam.

Usnja primanjkuje zdaj po celem svetu, ne le pri nas. Čudno to ni. Približno 30 milijonov vojakov je pod orožjem. Mnogi izmed njih niso pred vojsko nikdar škornjev nosili. Pri Francozih in Angležih imajo večinoma težke, visoke škornje. Ko so se podplat izrabili, so jih le malo podplatili; navadno se vse proč vrže. Nazadnje morajo tudi največje zaloge poiti. Nevtralne države: Norveška, Švedska, Danska in Holandska so ob izbruhu vojske prepovedale izvažati vsakršne kože; a usnje se je tudi tam zelo dražilo. Ko se je izvedelo, kako velike dobičke so imele tovarne, so postali ljudje še bolj razburjeni. — Največ čevljev za vojake so naredili na Angleskem. Velike tovarne (Northampton, Leicester in Katering) delajo skoro samo za vojsko. Od avgusta 1914 do 31. decembra 1916 so samo te tovarne izdelale: 21 milijonov visokih angleških škornjev, 3 milijone visokih francoskih, 4 milijone visokih ruskih, 4 milijone ruskih navadnih čevljev, 400.000 laških za visoke gore, 600.000 srbskih in 6 milijonov raznih angleških za vojake, torej 40 milijonov parov le iz tega okraja. A kje pa so še vsi drugi? Na postaji Manchester-Park-road je veliko skladišče, ki more vsako uro 100.000 parov škornjev na fronto poslati. V Argentini je kupila angleška vlada 100.000 kož, francoska pa upravlja vse, kar bodo imele klavnice na prodaj do konca aprila tekočega leta. — Iz Indije smo pred vojsko dobivali prav močne podplate od bivčev; te živine pokoljejo na leto do 7 milijonov komadov. Zdaj je angleška vlada prav vse kože zasegla. Tudi pri sovražnikih je usnje zelo drago postalo. — Na Dunaju so oddali za meščane okoli 11.000 kg slabšega usnja, vratnine, konjskih podplatov in drugih ostankov Ljudje pravijo, da s tem nikakor ne morejo izhajati.

Cene za moko pri prodaji na drobno. Štajersko cesarsko namestništvo je določilo nove cene za moko pri prodaji na drobno in sicer znaša cena za pšenično moko v občinah, ki so od bližnje železniške postaje oddaljene do 2 km, 1 kg 55 v, za koruzni zdrob 90 v in za koruzno krušno moko 50 v. V občinah, ki so oddaljene od bližnje železniške postaje 3—10 km, znaša cena za 1 kg pšenične moke 56 vin., za koruzni zdrob 91 v in za koruzno krušno moko 51 v. V občinah pa, ki so od bližnje železniške postaje oddaljene več kakor 10 km, znaša cena za 1 kg pšenične moke 58 v, za koruzni zdrob 93 v in za koruzno krušno moko 53 v. Cene za ostale vrste moke pa ostanejo nespremenjene.

Pomanjkanje semenskega krompirja. Na deželi je veliko pomanjkanje semenskega krompirja. Če ne bo pomoči, bo letos mnogo ljudi na deželi, posebno manjših posestnikov in viničarjev brez krompirja. Ljudje so se zanašali na krompir, ki je bil obljubljen od okrajnega glavarstva, a tega krompirja ni od nikoder in ga najbrž tudi ne bo. Zakaj si oblast ni poprej zagotovila semenskega krompirja, predno se je ljudstvu obljubilo, da ga bo dobilo? Mnogi bi si bili vsaj nekaj svojega krompirja prihranili za seme.

Umetni gnoj se dobi. Zveza gospodarskih zadrug v Gradcu nam piše, da ima sedaj dovolj umetnega gnoja na razpolago. Več v inseratu.

Cene za les. Dunajska zveza avstrijskih lesnih trgovcev plačuje do preklica kubični meter hlodov (borov, jelov, smrekov les) po 50—65 K, hlode (hrastov, bukov les) po 200—258 K, za ostale vrste lesa so ostale lesne cene nespremenjene, ker sploh ni bilo nobenega blaga na ponudbo. Izvanredno živahno je bilo poraševanje po mehkih deskah in po hlohah za rudnike. Cene za vse vrste lesa sicer polagoma, toda stalno naraščajo. Razpoloženje na dunajskem in na budimpeštanskem lesnem trgu je zelo trdno.

Hmelj. Na hmeljskem trgu v Zalcu je bilo v pretekli dobi popraševanje po tujem hmelju nekoliko bolj živahno in tudi cene so poskočile za 10 K pri 50 kg. Cene za tuj hmelj so se gibale med 90 do 110 K za 50 kg. Na Češkem bo letos obdelana samo 1 tretjina hmeljskih nasadov.

Mleko — zdravilno. Zdaj, ko mleka primanjkuje, so ga začeli še zdravniki rabiti proti najboljšim boleznim. V Crnigori so imeli v bolnici kolero. Večina bolnikov, ki so jih zdravili z navadnimi le-